

De Hervormer.

Officieel Orgaan van de Nederduitsch Hervormde Kerk.

Onder Redaktie van de Predikanten van de Ned. Herv. Kerk.

Alle stukken en brieven de Redaktie betreffende te zenden aan **Ds. JAC. VAN BELKUM, Heidelberg.**

ADVERTENTIEN. Staande Advertentiën voor lange termijn op kontrakt. Familieberichten **6d.** per regel. Prijs per Jaargang **7s. 6d.** vooruitbetaalbaar.

Alle gelden voor Abonnementen en Advertentiën te zenden aan **de heer H. J. L. Th. ROORDA, P.K. Bus 444, Johannesburg.** Alle brieven voor de Administratie te zenden aan **Mevr. J. A. WORMSER, Schoemanstraat 607, Pretoria.**

No. 10. PRETORIA, 15 APRIL 1919. JAARGANG X.

HET MARIA-BEELD.

"Ecce ancilla Domini"! (zie, de dienstmaagd des Heren.)

Lukas 1:38b.

Wanneer wij wandelen door de grote beeldengalerij van de heilige mannen en vrouwen, die ons uit de Bijbelgeschiedenis tegemoet treden—de wolk van getuigen—dan is er vooral één beeld, één portret, dat onze aandacht, onze opmerkzaamheid, trekt. 't Is een beeld, dat door de Rooms Katholiek op de voorgrond wordt gesteld, terwijl de Protestant het plaatst in een bescheiden, vaak vergeten, hoekje. Ik bedoel het Maria-beeld, die "ancilla Domini", de nederige dienstmaagd des Heren.

De Roomse Kerk aanbidt Maria, de moeder des Heren, en noemt haar de heilige moeder Gods, die zich de eeuwen door daar bovenin de hemel beijvert, als tedere voorspraak, om Kristus' hart gunstig te stemmen voor de zondaar. Prachtige bedehuizen dragen alzo haar naam in gevel en kroonlijst; van talloze altaren in de kerk van Rome blikt haar beeltenis ons tegen; dichters hebben haar hun liefikste zangen gewijd; en kunstenaars hebben hun doek of hun marmer tot lof van de gezegenste onder de vrouwen doen spreken.

De moeder roept Maria aan bij 't krankbed van haar kind; de non prevelt haar "ave Maria", haar "Maria, wees gegroet", in de eenzame kloostercel; de schepeling bidt haar om uitkomst en redding; en zelfs de sluipmoordenaar wijdt haar het staal, waarmee hij zijn slachtoffer neervelt....... Maria's verering is aanbidding en haar aanbidding is afgodies geworden in de Kerk van Rome

Tegenover deze opvatting staat de Protestantse, n.l., dat Maria ook maar een zondares was—wel een van de edelsten en besten, die ooit op deze aarde geleefd hebben—welk de wereld niet waardig was—maar toch altijd een zondares, die ook alleen door de genade Gods kon zalig worden. In theorie is deze Protestantse opvatting volkomen juist, doch het valt toch niet te ontkennen, dat wij in de praktijk te veel, en te dikwels vergeten deze reinste onder de reinen, deze "dienstmaagd des Heren", zoals zij zichzelf noemde. Wij spreken gaarne van Abraham, en Mozes en David en Paulus, en nemen lessen en waarschuwingen uit hun leven, doch wij vergeten zo menigmaal, dat Maria's leven ons lessen en vermaningen en vertroostingen biedt, zoals slechts weinige levens het kunnen doen....

Ik wil u dan heden een blik doen werpen op het Maria-beeld, op de verschijning van de nederige dienstmaagd des Heren, zoals zij ons getekend is door de Evangelisten. En dan stel ik mij haar voor, zoals ik wel soms heb gezien een dochter van het veld, een dochter van mijn eigen volk—eenvoudig en nederig en rein, met iets in 't oog, als een visioen van verre stranden, een beeld van 't eeuwig droomverlangen—zoals Gabriel Rosette haar tekent op haar bed van wit, wanneer zij de boodschap des engels ontvangt. Doch wanneer wij op dat lieflik beeld zullen staren van de moeder Gods, dan zal daar geen hemelse koningin van haar starrentroon afdalen, om ons door haar glans te verblinden, gelijk Rome gelooft, maar een dierbare vriendin, een uitverkoren zuster in de Heer zal door haar geloof tot ons spreken, en door haar nederigheid, en ootmoedige berusting in Gods wegen, ook nadat zij gestorven is.

* * *

Meer dan 1900 jaar geleden dan, leefde er in een armoedige, verachtelike landstad, of dorpie,

in Palestina, de dochter van een vervallen vorstenhuis. Zij was verloofd aan een nijvere handwerksman, doch had geen kroon om de man van haar hart als bruidschat te geven. Zij droeg geen vorstelik diadeem, doch alleen een kroon van godsvrucht, en ootmoed en nederigheid. Tot haar werd de engel Gabriël gezonden, met de boodschap en groete: "Wees gegroet, Gij gezegendste onder de vrouwen: uit u zal de Christus komen!" Voor een ogenblik was dat edel gelaat met een blos van maagdelike schaamte gekleurd. 't Is de fiere tegenwerping van de onschuldige, die zich haar maagdelike reinheid bewust is, die het antwoord waagt: "Maar hoe zal dit kunnen wezen, daar ik geen man beken?" overtuigd, als zij is, dat zelfs geen engelenhand haar de krone haars levens zou roven. Denk het in, wat deze boodschap voor Maria betekende! Wie zal haar geloven? Wie haar Jozef gerust stellen? Wie zal haar eer bij de mensen verdedigen, als straks een wereld glimlacht, en twijfelt aan haar onschuld? Voorwaar, nimmer is iemands geloof zwaarder beproefd? Een Abraham, die Ur der Chaldeeën verlaat en zoekt naar een land, dat God hem wijzen zal; of zijn zoon Izak, het kind der belofte en zijner gebeden, naar Moria leidt, om hem aldaar te offeren, is zeker zwaar beproefd, verschrikkelik verzocht: maar zó heet verzocht, zó vreeslik beproefd, als Maria, is niemand der mannen en vrouwen, wier levensgeschiedenis en lotgevallen wij vinden in de rolle der gewijde geschiedenis!

Doch als het antwoord komt: "De kracht des allerhoogsten zal u overschaduwen; daarom ook dat Heilige, dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genaamd worden; en wat bij de mensen onmogelik is, dat is bij God mogelik", dan triomfiert het geloof van de zwakke, dan onderwerpt zij zich, sprekend dat schone woord van christelik geloof en onderwerping: "Ecce ancilla Domini", "Zie, de dienstmaagd des Heren: Mij geschiede naar uw woord." In andere woorden: Ik ben in Gods hand, zoals Hij met mij doen wil, is het goed: ik ben te vreden. Waar Hij leidt, zal ik volgen.... o, heerlik geloof Zalige overgave aan de wil van de Here......waarlik, alleen zij, die zó spreken kon, was waardig, om te zijn de moeder des Heren; alleen zij was bekwaam, om de Heiland der wereld onder 't harte te dragen; Hem bij die kleine handjes te nemen, en Hem te leiden in zijn zwakke kindsheid. Heilige moeder van mijn Heer, ik aanbid u niet, maar ik groet u in de geest, in bewondering verzonken, voor uw bovenaards geloof en mooie toewijding!

Mijn T.H., wat een voorbeeld van geloof en toewijding treedt ons hier tegen! Zie, alles is nacht om haar, zoveel de toekomst aangaat: het menselik verstand zegt, het is dwaasheid; doch zij klemde zich vast aan die Hand, die haar leiden zal. Ach, mogen wij, die zo spoedig versagen, en zo bevreesd zijn, om een beetje ongemak en opoffering om Kristus wil te verduren, hier vandaag leren, hoe wij ons gedragen moeten En mogen wij dan ook in ootmoed antwoorden, wanneer de Meester ons nodig heeft: "Zie, de dienstknecht, zie, de dienstmaagd des Heren, mij geschiede naar uw woord!"

* * *

Doch er verrijst een ander tafereel voor mijn oog: een stal, en een kribbe en een kindje, in doeken gewonden, met een blijde jonge moeder, gebogen over dat kindje. Er treden herders binnen met een wonderlke tijding van engelen en engelenzang: "Ere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde; in de mens een welbehagen" Nogeens: er komen binnen wijze mannen uit 't Oosten, verhalende van de ster, die zij gezien hebben, en brengen met zich goud, en wierook, en mirre—goud voor de Koning, wierook voor de Priester, en mirre voor de Profeet!.... En Maria staat erbij, de handen gevouwen, en de lippen prevelend in gebed: "Wie ben ik, en wat is mijn huis, dat Gij mijner gedenkt?" Geen ijdele trots, geen onheilige hoogmoed! Neen, het is genade en genade alleen! Hij, die deze vernedert, en gene verhoogt, heeft haar de ere beschoren: daarom zal zij klein zijn en blijven—in alles de dienstmaagd des Heren. Waarlik, zij was inderdaad de moeder van Hem, die kon zeggen: "Komt tot mij, en leert van mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart, en Gij zult rust vinden voor uw zielen." Laat ons in Maria's leven de les leren: dat de Here verhoogt en vernedert, wie Hij wil. Hij heeft machtigen van hun tronen afgestoten en rijken ledig weggezonden, daarentegen heeft Hij armen en ellendigen verhoogd. Het is een waarheid, die door de Geschiedenis op zo menige bladzijde geleerd wordt. Aanschouw de schare van heersers en geweldigen die in onze dagen, voor onze ogen, van hun tronen zijn gestoten. Daar tegenover staan die mannen, die van de nederigste levensomstandighede opgeklommen zijn tot de geëerdste posten: een David van de schaapskooi tot de troon van Israël; een Garfield van het blokhuis tot het Wittehuis; een Paul Kruger van het zweepstok en het veld tot het Presidentschap; en zo menig ander, die wij niet behoeven te noemen. Laat de arme en degenen, die in nederige omstandigheden zijn, niet vertwij-

felen: die op de Heer vertrouwt, zal niet beschaamd worden. Zo wij maar op de Heer wachten, die ook ons leven in zij hand houdt, en zijn geboden bewaren, zal Hij ons gewisselik te zijner tijd verhogen! Daarom, mijn broeder of zuster, niemand kan te eenvoudig of te gering wezen; om in deze wereld gebruikt te worden in de dienst des Heren; om zijn beeld te dragen en Hem te verheerliken.

Och, Hij lere ons te roemen in onze geringheid, opdat de geest des ootmoeds ons hart vervulle, en wij gedurig mogen zeggen: "och, dat ik niets zij, enkel uw dienst toegewijd: opdat Gij mij vervuld met uw kracht elke dag!"

Doch laat ook degene, die in aanzien is, en sukses heeft, niet laatdunkend en hovaardig zijn; laat geen onheilige hoogmoed en ijdele waan zijn ziel vervullen: want het is God, die verhoogt en vernedert. Mijn broeder, bewierookt men u, en brengt men u hulde? Zie toe, dat uw hart zich niet verhoge! Dat uw hart niet spreke met Nebukadnezar: Dit is het grote Babylon, dat ik gebouwd heb; dit is de naam, die ik mij verworven heb, door mijn talenten en bekwaamheden! Misschien zal God het horen en uw ere van u wegnemen. Neen, laat ons leren, om in stille ootmoed en in blijde dankbaarheid met Maria bij de kribbe te staan, waar God onze smaadheid heeft aangezien.

* * *

Nogeens: de jaren gaan voorbij: de vlucht naar Egypte behoort tot het verleden. In de eenvoudige timmermanswinkel, in het stille Nazareth, werkt een knaap, straks een jongeling. O, en met welke angst en bezorgheid ziet zijn moeder hem aan? Wanneer zullen Gods beloften zich beginnen te vervullen?—zó vraagt de jonge moeder dag na dag, maand na maand, jaar na jaar. Doch de kleine Jezus is als andere kinderen: kinderlik, alleen een zoet kind, zonder zonde. Daar is een mooi verhaal van Luther met betrekking tot deze dagen. Een goede, oude bisschop begeerde zeer, dat God hem toch meer mocht openbaren van de kindsheid van Kristus, dan de Bijbel daarvan vertelt. Ten laatste had hij een droom. Hij zag een timmermanswinkel, en een timmerman werken met zagen en hamers en schaven, precies zoals enige timmerman dit zou gedaan hebben; en naast die timmerman was een kleine jongen met mooie krullokken bezig, om afschaafsels en houtkrullen op elkaar te stapelen. Dan komt er een mooie, jonge vrouw, met vriendelik gelaat, in een groen kleed, en roept die beiden voor het middagmaal; zij zet elkeen een bordje brei (pap) voor. De bisschop ziet zichzelf staan achter de deur, opdat hij niet zal opgemerkt worden. Doch de kleine jongen hem bespeurende roept uit: "Waarom staat die man daar, moeder? Zal hij niet met ons saam eten van onze brei?"—En daarop ontwaakte de bisschop. Maar deze lieflike droom-fabel draagt een mooie en belangrijke waarheid in zich: het is het timmermanskind, dat begeert, dat de gehele wereld met Hem zal saam eten en alzo delen in zijn geluk.

Zo leefde Jezus dan, en zo groeide Hij op, en vond genade in de ogen van God en der mensen. Doch er gebeurde niets biezonders: geen wonderwerk, geen godspraak, geen nieuwe engelenverschijning! En zo gingen de jaren voorbij. En o, hoe lang was deze nacht van wachten voor Maria! Het werd 10, 15, 20, 30-jaar, en God zweeg, en daar kwam geen nieuwe openbaring: gelijk Noach 120 jaar moest wachten op de komst van de vloed; Abraham een mensenleeftijd op de zoon der belofte; Mozes 40 jaar in Midian, vóórdat hij tot leidsman en redder van Gods verdrukt volk werd geroepen: zó moest ook Maria gelouterd worden in de school van wachten. Wonderlik, voorwaar, zijn Gods wegen met zijn kinderen in deze wereld! Allen moeten leren om stil te worden in de school van wachten, totdat Gods tijd komt.

En zo wachtte Maria zonder morren of klagen: in stilte was haar vertrouwen. Dikwels heeft zij peinzend en wachtend de ogen opgeslaan naar de blauwe hemel daarboven; dikwels in de stille nacht geluisterd, of er niet een nieuwe openbaring zou komen, een bevestiging van de oude voorspellingen, de woorden van de engel, doch er kwam niets. En zij had toch zulk een behoefte aan bevestiging, aan een nieuwe verzekering, dat alles wél zou zijn; doch er kwam geen ander licht: Gods genade was haar genoeg. O, leren wij met Maria, dat ook wij somtijds jaren lang moeten wachten op Gods beloften, totdat Gods tijdperk is volbracht. Hij leidt de zijnen meestal langs een omweg naar het doel, doch "al toeft Hij al, Hij kent sijn tijd."

O. moede Pelgrim, naar 's hemels vaderland, is u de weg eenzaam en lang? Zucht uw ziel somtijds op de reize van Adama naar Eden? en vraagt gij verdrietig: Hoe lang zal ik in Kedar wonen? Wacht op de Here, en Hij zal uw hart versterken, ei, wacht op de Heer, en eenmaal verandert ook uw nacht in dag, uw duisternis in licht! God zal het ook voor u volenden, wat zijn hand begon: indien niet h i e r, dan toch d a a r, waar Ge ze allen wedervinden zult, die mannen en vrouwen, wier ziel gestaald werd in de school van wachten.

Maar er gaat een laatst visioen voorbij mijn oog: Ik zie een weduwe knielen met een zwaard in de ziel op de gruis aarde van Golgotha. En wat lijden is haar deel! Elke spijker door de handen en voeten van Kristus, het zwaard door zijn zijde, elk doorn in die doornenkroon, is een priem, een vlijm door haar ziel. O, Simeon, Simeon, hoe verschrikkelik is uw profetie bewaarheid, vervuld: "En ook een zwaard zal door uw ziel gaan." En als de nacht met zijn donkere schaduwen over de heuvelen rondom Jeruzalem daalt, en zij neemt dat arm, verbroken lichaam van haar zoon in de armen, en drukt het aan haar arm, gebroken hart, dan is zij slechts moeder en Hij haar kind; dan is zij de "mater dolorosa", de lijdende moeder. Welk mensenkind heeft ooit geleden als zij? Bij haar leed schijnt de smarte van Kristus zelf kleiner. O, Maria, Gij hebt de diepten van menselik lijden geproefd, en waar uw hart niet letterlik gebroken is, daaris het, omdat Gij een heldenhart hadt, waaronder uw heldenzoon is gedragen. Maria is verpletterd door naamloos leed, doch murmureert niet. Zij buigt dat oud vergrijsd hoofd, dat nu zijn lijdensdoop heeft ontvangen, en zegt met haar goddelike zoon: "Vader, uw wil geschiede! Vader, hoe bitter ook die beker is, ik zal hem drinken, omdat het uw wil is!"

O, gemeente, in deze wereld van smarte en leed, aanschouw het lijden van de moeder des Heren, de "ancilla Domini", en leer met haar Gode te zwijgen! Leer met haar berusten in Gods beschikkingen, wetende, dat Hij geen fout kan maken, doch in 't einde alles wél zal maken voor de zijnen. In het lijden worden de heldenzielen geboren, die door weedom heen rijpen tot de overwinning van het kruis!

En wanneer het nacht is om uw ziele, en de beker wordt u aan de lippen gezet, roep u dan voor de geest die arme gebroken weduwe in de schemering van die Vrijdagavond op Golgotha en leer met haar stil worden voor God. Dan zal in de wonde van de dolk, die uw ziele doorvlijmt, de vrede Gods dalen. En Gij zult ook kunnen zeggen met de "mater dolorosa": "Ecce ancilla Domini", zie, de dienstknecht, de dienstmaagd des Heren: mij geschiede naar uw woord!" O, moge dat Mariabeeld ons immer bij blijven op de levensweg! En mogen ook wij met haar leren berusten in Gods wegen en wachten op het beloofde heil. Dan zal haar beeld in onze ziel voortleven, niet als een hemelse koningin, die onze aanbidding vergt, maar als een dierbare vriendin, als een uitverkoren zuster in de Heer, die ook haar tranen tot spijze dag en nacht had, maar in het einde overwonnen heeft en met de martelaars krone is gekroond! Amen.

BRIEVEN VAN OOM SAREL.

Uitkijk, April, 1919.

Waarde Neef Willem!

Van harte hoop ik, dat het u en de uwen wel gaat. Bij ons is alles wel. Ofschoon de dagen nog warm zijn begint het in de ochtend en de avond koel te worden: de blaren der boomen worden geel, ook het gras, wat zegt dat de winter komt.

Ofschoon er wapenstilstand is, is er nog geen vrede, en het schijnt wel of die nog lang op zich laat wachten. Overal is beroering der geesten, het gezag is verdwenen, en een booze geest van ongehoorzaamheid aan goddelike en menselike wetten schijnt uit de hel te zijn opgekomen. Zelfzucht, bandeloosheid regeeren overal en daarom kan er geen vrede komen.

Nu wil men, zoals ik de vorige keer u schreef, door kerkverenigingen, een uiterlike eenheid scheppen, maar of die daardoor zal komen betwijfel ik zeer.

Ik vrees zelfs, dat men door dit te doen groter onrust en groter verwarring zal veroorzaken.

Immers volgens de geloofsbelijdenis der Engelse kerk, opgesteld in 1562, die in vele opzichten overeen komt met die der Gereformeerde kerken, wordt in Art. xvii. beleden, dat er een eeuwige uitverkiezing is bij God. De Wesleyanen daarentegen geloven hieraan niet, zoals duidelik is geworden uit Wesley's preek over Rom. 8:28. Hoe willen nu die twee kerken samen onder één dak wonen en werken op deze aarde.

De kerk van Engeland is eigenlik een schepping van de Engelse koningen en heeft dan ook in hare eeredienst zeer veel van de Roomse kerk behouden. De Hervorming der 16e eeuw heeft haar weinig anders gegeven dan een verandering van hoofd: in plaats van de Paus van Rome, kwam de Koning van Engeland als haar Paus-koning, zodat zij zelfs de Protestanten vervolgde, die later opstonden onder de naam van Independenten en van geen bisschoppen of wereld lijk gezag in de kerk wilden weten. Hoe kunnen nu deze twee zo uiteenlopende richtingen in kerkbestuur en kerkelike opvattingen samengaan.

Al de Engelse kerken prediken en bedienen de kinderdoop, behalve de Baptisten of Doopsgezinden (niet te verwarren met de Wederdoopers en dergelike sekten van vroegeren, en onze tijd). Wie moeten nu hun beginsel opgeven? De Baptisten of de Anglicanen, Wesleyanen Independenten? Of zullen ze verenigd twee vormen van Doop onderhouden?

De godsdienstoefeningen der Anglicanen met hun kaarsen, altaren, priesterkleeding en de een-

voudige diensten der andere Protestanten staan lijnrecht tegenover elkander. Is het te denken, dat de eersten hun vormendienst opgeven, of de laatsten die vormen aannemen. Neen, dat zal niet gaan, maar hoe zullen ze dan verenigen?

Maar is er dan niet iets te vinden waarin zij een kunnen worden? Zekerlik wel, maar niet in kerkelike leeringen, besturen en instellingen. Zij zullen kunnen samenwerken misschien op maatschappelik gebied, in de Zending, ofschoon ook daaraan vele en grote bezwaren verbonden zijn, waarom ik niet geloof dat zij onder één dak op de duur kunnen samenwonen.

Wat hier gezegd wordt van de Engelse kerken onderling is nog van veel meer betekenis voor ene vereniging van Engelse en Hollandse kerken, die op leerstellig. kerkrechterlik gebied uiteenlopen om nu niet weer te spreken van nationaliteit en taal, zoals ik de vorige maal uiteenzette.

Laten nu de Engelse kerken onderling over deze zaken handelen, wij zullen ons standpunt handhaven en gaan dan niet met zulke plannen samenwerken. Willen onze Engelse broeders echter onze hulp en bijstand in andere zaken betrekking hebbende op het Evangelie en de maatschappij, dan willen wij die geven, mits we onze kerkelike onafhankelijkheid en zelfstandigheid behouden. Van inslikken en verdwijnen w i l l e n wij niets weten.

Het spreekt van zelf, dat ik in deze brieven slechts heel kort deze dingen kan bespreken, en aangeven. Gij moet niet meenen, Neef, dat ik vijandig wil staan als Kristen tegenover medekristenen: dat ik meen dat wij elkander niet moeten steunen in de zwaren strijd, die ons te wachten staat. Dat niet, maar ik meen, dat wij ons niet moeten laten verleiden tot medewerken aan een groot wereIds kristelik imperium. Onze eenheid moet gezocht worden hierin, dat wij in Kristus allen verbonden zijn in geestelike dingen en onder Hem als ons Hoofd moeten helpen opbouwen Zijn koningrijk op de plaats en in de omgeving waar Hij ons roept.

In een vorige brief (Augustus 1918) schreef ik u over een hofzaak, die gevoerd was door eenige kerkleden over het betalen van salaris aan een leraar die lid was van het parlement. Deze zaak diende voor het Hooggerechtshof van de Provincie Transvaal. Nu is er dezer dagen weer een kerkzaak behandeld in het Hooggerechtshof van Bloemfontein. Zij was een verzoek van eenige broeders, om de leraar en kerkeraad ener gemeente te beletten het Nachtmaal te bedienen aan politieke tegenstanders, in dit geval aan mensen, die aan de zogenoemde rebellie hadden deelgenomen. Dit Gerechtshof heeft dat verzoek van de hand gewezen, omdat het niet wilde ingaan op zuiver geestelike zaken der kerk. Eén van de overwegingen van het hof was, dat het Avondmaals-formulier zegt, dat sommige personen zich van het Avondmaal moeten onthouden. Natuurlik als zij zich overtuigd houden, dat zij aan de daar genoemde zonden, in deze zaak, muiterij in wereldlike regeringen, schuldig weten.

De kerk heeft niet nodig in politieke zaken partij te trekken. Zij kan aan ieders geweten overlaten te beslissen of zij een rebel is of niet. Hij moet dit uitmaken tusschen zijn God en zich zelven.

Die uitspraak is van groot belang voor de kerk. Zij bevestigt onze meening, dat geen wereldlike macht iets te zeggen heeft over zuiver geestelike quaestien. In deze dingen is elke kerk souverein oppermachtig in haar eigen kring.

Wij hebben dus nu deze twee uitspraken.

Het Bloemfonteinse hof zegt: wij hebben geen zeggen in geestelike dingen.

Het Pretoria hof beslist, wanneer er twist is over uitwendige zaken in de kerk, z.a. eigendommen, betalingen, bijdragen, enz. dan kunnen wij uitspraak doen.

De kerken mogen dankbaar zijn voor die beslissingen. Zij weten nu waar zij staan en in hoeverre zij onderworpen zijn aan de beslissingen van aardse gerechtshoven. Ook durven wij zeggen, dat deze uitspraken getuigen van grote wijsheid en goed inzicht in kerkzaken, door deze zaken is het vertrouwen in de hoven ten opzichte van kerkelike quaesties vaster geworden.

Dit neemt niet weg, dat de hoofdinhoud van mijn betoog in de brief van Augustus onaangevochten blijft. Volgens 1 Corinthen 6:1, mag een kristen niet naar het Gerechtshof gaan voor eenige wereldse zaak. Als lid der kerk moet hij zich onderwerpen aan de uitspraak van de kerkelike overheden, die toch ook van God zijn ingesteld (vgl. 1 Corinthen, 12:28, Rom. 12:2, 1 Timotheus 5.17). Meent iemand verongelijkt te zijn als kristen, hij zwijge en drage dat kruis, gelijk Kristus het ook gedragen heeft. Wie alleen zijn recht zoekt, heeft nog niet geleerd, dat wij in deze wereld niet mogen heersen, maar veeleer moeten lijden.

Met vriendelike groete,

Uw Oom,

SAREL.

VOOR DE ZONDAGSCHOOL.

Zondag, 4 Mei 1919. Te lezen Handelingen 18:1-23.

PAULUS TE KORINTHE.

Wij vervolgen nu de geschiedenis van Paulus, die we het vorig jaar afbraken. In Athene heeft Paulus niet veel vrucht gezien op zijn werk. De mensen achtten zich daar te geleerd voor het Evangelie.

Deze stad dus verlatende gaat hij naar Korinthe, een grote en rijke koopstad aan de landengte, die Noord en Zuid Griekenland verbindt. Zij was zeer beroemd, maar ook zeer lichtzinning en weelderig.

De apostel vindt daar een Jood uit Pontus (Klein Azië), Aquilla en zijne vrouw Priscilla, die om de Joden-vervolging onder Keizer Claudius Rome had moeten verlaten en tentenmaker van beroep was: Paulus werkte met hen hetzelfde werk.

Eerst preekt hij de Joden het Evangelie, die hem niet willen geloven, en verwerpen, zodat Paulus het werk onder hen niet voortzette: de Heidenen echter geloofden in Jezus, en ook de Jood Priscus, de overste der Synagoge.

't Schijnt dat Paulus moedeloos werd en daarom versterkt hem de Heer in de nacht (vs. 9). Als hij daar 18 maanden heeft gewerkt, breekt een oproer tegen hem uit, door de Joden aangestookt: zij brengen hem voor de Stadhouder Gallio, die echter van de beschuldiging der Joden niets wil weten, omdat er geschil was over hunne wet. Zelfs als de Grieken de overste der Synagoge slaan, trekt hij zich niets er van aan.

De Heer der gemeente heeft Paulus veel zegen gegeven volgens de belofte in vs. 10 gedaan: ook wordt het woord van Kristus hier duidelik: vele tollenaars en zondaars zullen u voorgaan in het koningrijk Gods.

Van Korinthe reist de apostel met Priscilla en Aquila naar Efeze, waar hij weer begint de Joden het Evangelie te prediken, en die hem graag langer willen houden, maar de apostel weigert dit, omdat hij naar Jerusalem wil gaan om het Paaschfeest te vieren. Over Cesarea en Antiochie, gaat hij door Galatie en Phrygie.

Aldus eindigde de tweede zendingsreis van Paulus. Van zijn komst te Jerusalem en zijn verblijf aldaar, schrijven de Handelingen ons niets.

In de tijd dat Paulus in Jerusalem is, komt een zekere Jood, Apollos, een zeer geleerd en ijverig man, ofschoon geen kristen, maar een discipel van Johannes den Dooper, naar Ephese, die velen het Evangelie predikte en de Joden uit de Schriften bewijzend, dat Jezus was de Kristus.

Zondag, 11 Mei 1919. Te lezen: Handelingen 18:24-19:20.

PAULUS TE EFEZE EN KORINTHE.

Apollos predikt te Korinthe: Paulus reist door Klein Azië en komt te Efeze. Daar heeft hij eerst onderzoek te doen over de vraag of de discipelen de Heilige Geest hebben ontvangen, daar de prediking van Apollos een prediking was geweest van Johannes Doop. Paulus onderrigt hen nu duidelijker en zij ontvangen daarna de H. Geest en spreken met talen, profeteerend.

Wederom gaat Paulus eerst naar de Joden, predikend in de Synagoge: zij waren ook toen reeds over de gehele bekende wereld verspreid: hier ook weer tegenstand en lastering vindend gaat hij leren, gedurende twee jaren in de school van een zekeren Tyrannus. Vele Joden en Heidenen bekeeren zich, ook omdat Paulus daar vele krachten doet.

Maar vindt het Evangelie ingang, er komt ook tegenstand. Ja, velen wilden ook die krachten doen. Zo waren er zeven zonen van een Joodse Overpriester, die zonder bekeerd te zijn ook booze geesten wilden uitwerpen. Toovenarij en geestenbezweringen waren in die dagen zeer gewoon. Zij zijn de werkingen des Satans, die zich tegen het Evangelie verzet en dit doet door de krachten des Heiligen Geestes na te bootsen. Maar de uitwerking van wat de zonen van Sceva deden was zeer treurig voor hen zelven (zie vs. 15 en 16). Zij werden tot schande gemaakt. Ook werd de list des Satans verbroken want zeer velen geloofden, en waarzeggers en bezweerders die ook tot geloof kwamen brachten hunne tooverboeken bijeen en verbrandden die. Wij moeten wel opletten dat niet Paulus, maar de waarzeggers zelve, die boeken verbrandden en zich een schade deden van £,700 tot £1,800 stlg. Zij wilden uit kracht van hun geloof liever schade lijden, dan dat de boeken ook nog anderen tot verderf zouden kunnen zijn.— Zo sterk was hun geloof. Paulus wil nu nog naar Macedonië en Achoje reizen, en vandaar naar Rome—maar de mens overdenkt zijnen weg. God bestuurt zijne gangen.

Zondag, 18 Mei 1919. Te lezen Handelingen 19:21-40.

HET OPROER TE EPHESE.

Paulus zendt twee van zijne discipelen, t.w. Timotheus en Erastus, vooruit naar Macedonie, en blijft dan nog zelf enige tijd in Ephese. In die tijd ontstaat er een oproer aldaar.

Ephese, ook een aanzienlijke havenstad in die dagen, weelderig rijk, afgodis, nu niet meer bijna

te vinden, had op een heuvel een prachtige tempel, gebouwd ter eere van Diana, de godin der Wijsheid. Deze was zeer oud, maar in de nacht waarin Alexander de Groote geboren werd, in brand gestoken door een zekere Herostratus, die zijn naam wilde vereeuwigen, doch later weer opgebouwd (ofschoon de Grieken beloofd hadden de naam van de brandstichter nooit te noemen is die toch bij het nageslacht bekend gebleven). Naar die tempel stroomde altijd een grote menigte mensen vooral in Meimaand van elk jaar. Deze kochten dan beeldjes van zilver, en zilveren penningen met afbeeldingen van de tempel, ter gedachtenis, en ook als voorbehoedmiddelen tegen ziekte en geesten. (Vele kristenen hebben ook nog zulke toovermiddelen in onze dagen, vooral in Roomse landen.)

Tengevolge van de prediking van Paulus, de bestraffing van de zonen van Sceva, het verbranden der boeken der waarzeggers, werden nu deze beeldjes niet meer zo veel verkocht en hadden dus zekere mensen, zoals Demetrius de zilversmid en zijn knechten grote schade. Deze nu bracht de werkmensen bijeen en veroorzaakte een oproer, zeggend dat de stad gevaar liep haar welvaart te verliezen, omdat Paulus de grote godin door zijn prediking in verachting bracht. Allen roepen nu: Groot is de Diana der Ephezers. Gajus en Aristarchus, medegezellen van Paulus, worden gebracht naar het theatre: Paulus, die zich verdedigen wil, wordt door zijne vrienden belet. Het rumoer blijft aanhouden totdat de stadsschrijver, de voornaamste ambtenaar, de mensen tot bedaren wer te brengen (vs. 34 en 35).

Zo vindt het Evangelie overal tegenstand, maar blijft toch ook overal overwinnaar in de strijd.

Zondag, 25 Mei 1919. Te lezen: Handelingen 20.

PAULUS IN MACEDONIE AFSCHEID VAN EFEZE.

Nadat het oproer gestild was, ging Paulus naar Macedonie, en Azië doorreisd hebbend, gaat hij naar Griekenland, naar Troas, vergezeld van zeven vrienden (vs. 4). Ook hier weder leggen de Joden hem allerlei beletselen in de weg.

Eerst wilde de apostel van Griekenland terstond naar Syrië oversteken, maar hij veranderde zijn plan, bezocht weer Philippi, en gaat van daar terug naar Troas. Hier roept Paulus een zekere Eutychus, die onder de prediking uit het venster van de derde zolder was gevallen, omdat de preek zeer lang was, weer tot het leven terug.

Van Troas nu vaart hij langs de zeekust naar Assus, naar Mitylene, en vandaar naar Milete. Vreezend dat hij te lang onder weg zou blijven als hij naar Efeze gaat (hij wilde op Pinksteren te Jerusalem zijn) laat Paulus de ouderlingen dier gemeente naar Miléte komen om van hen afscheid te nemen.

De afscheidsrede is ons bewaard in Hand. 20:17-38. Hij herinnert de ouderlingen aan zijne prediking 18-22. Voorspelt dat hem banden en verdrukking aanstaande zijn (vs. 22-24): waarschuwt tegen dwaalleeraars en verdrukkingen (vs. 25-30), en wekt ze op tot waakzaamheid (vs. 31-32). Verder verklaart hij niets van iemand te hebben begeerd en zelf gearbeid te hebben, om in zijn nood druft te voorzien vs. 32-25).

Daarna neemt hij met gebed afscheid van hen allen. 't Is waarschijnlik de laatste maal dat hij hen heeft gezien—vol droefheid scheiden zij van elkander.

Madzimoyo, 28.2.1919.

Sedert ik laatst geschreven heb, is er alweer heel wat gebeurd. 96 volwassen mensen zijn gedoopt en 14 kinderen. Moge God hen allen ondersteunen met Zijne sterke, liefdevolle armen.

Een verdriet van persoonlike aard ondervonden door het heengaan van mijn vader op 3 Januarie heeft mij vele dingen weer in een ander licht doen zien. Wie kan het beschijven wat men gevoelt in zulke dagen?

Wanneer hier, onder de heidenen, iemand sterft, dan is er voor dagen lang een gehuil en geheim dat men het "heinde en ver" kan horen. Het is moeilik te zeggen hoe diep gevoelens van verdriet bij de inboorlingen zijn, en of hun weeklachten niet zijn, meer het gevolg van oud gebruik, dan van verdriet. Toch, in deze dagen, leek het mij de natuurlikste zaak ter wereld om met een zak over het hoofd te gaan zitten, ongebonden door konventionele wetten van fatsoen, uittékermen, om zo uitting te geven aan die pijn daarbinnen in het hart, en heb ik soms die heidenen benijd, die niet hun gevoelens behoeven te smoren, maar dan—onuitsprekelik voorrecht van de kristen, wanneer het bijna brekenspunt is geworden, komt er een stem, die zegt:

Komt herwaarts tot mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven. Een weldadige rust daalt neder in het hart, en we buigen het hoofd in schaamte, omdat we de heidenen benijd hebben, waar is hun hoop, waar is hun rust? En toch, diezelfde stem is ook voor hen, maar zij

verstaan Hem niet, zo velen zijn nog buiten het bereik van die stem!

Intussen is de Spaanse griep ook tot ons doorgedrongen, ofschoon het zich hier tot nu toe niet als een wild vuur heeft verspreid zoals in het zuiden.

Te Fort Jameson is de Zendingkerk en school gesloten van goevernements wege. Er is dit voordeel aanverbonden, dat, het onze zendelingen meer tijd geeft om de verafgelegen dorpjes te bezoeken om juist te weten hoe de zaken staan en met medicijnen en goede raad hulp en troost te geven.

De gevallen die onder onze onmiddelik kennis gekomen zijn, zijn allen hersteld, er zijn nu nog een paar gevallen van inboorlingen in het hospitaal die de griep slechts in een lichte graad hebben.

Onder de blanken hebben we tot nu toe slechts twee gevallen, eerst een der lieve kleinen die gelukkig geheel hersteld is, en nu een der werksters, die nog krank is, doch herstellende.

Omdat we maar zo weinig blanken hier zijn, zijn we, uit de aard der zaak, nader aan elkaar verbonden, als misschien elders het geval zijn zou, in tijden van ziekte en moeilikheid vindt men dat uit, en ofschoon er uren van benauwdheid waren, er waren stroomen van zegeningen. God was ons zeer nabij!

Hij geeft de moeden kracht, en Hij vermenigvuldigt de sterkte dien, die geene krachten heeft: Hij heeft ons niet gegeven naar ons klein geloof, maar naar de rijkdom Zijner genade, en heeft ons ter bekwamer tijd geholpen door het zenden van geestelike, moreele en lichamelike hulp. En wij weten allen, dat het goed is Gods kinderen te zijn.

GEERTJE RIPHAGEN.

Johannesburg,
16 Januarie 1919.

De Wel.Ed. Heer
A. J. WILLEMSE,
Scriba Kerkeraad, Roossenekal,
Tonteldoos.

Wel.Ed. Heer!

Uw brief d.d. 10 Oktober 1918 aan de Scriba der Algemene Kommissie is behandeld op de vergadering dier kommissie op 9e dezer, en daar is aan mij opgedragen u te antwoorden op uw vraag, hoe gehandeld moet worden met gemeenteleden, die aansluiten bij de Wederdoopers.

Onze gewoonte, die door de Algemene Kommissie is goedgekeurd hier te Johannesburg is, dat zodra bij de Kerkeraad bekend wordt, dat een van onze leden zich bij de Wederdoopers of enige andere sekte aansluit, die persoon wordt aangeschreven, om volgens Art. 3 van de Kerkwet te kennen te geven in de eerstvolgende Kerkeraadsvergadering of hij nog langer bij deze kerk wenst te behooren, aangezien een persoon niet tegelik bij twee kerken kan behooren, en door zijn doop in een andere kerk hij volgens Art. 3 niet meer bij ons behoort.

Er wordt dan ook bijgeschreven, dat, indien hij niet verschijnt, dit zal worden opgenomen als een bewijs dat hij zich van onze kerk heeft afgescheiden. Komt zo iemand op, dan wordt er niet geredeneerd over de vraag wie recht is, maar eenvoudig Ja of Neen gevraagd op de vraag of hij bij ons behooren wil of niet.

Kiest hij bij de andere kerk te gaan, dan wordt zijn naam openlijk van de kansel afgekondigd en in de boeken geschrapt.

Mocht zo iemand later vragen om weer opgenomen te worden, dan wordt hij met de belijdenis vragen van Art. 52 van de Kerkwet opnieuw voor de gehele gemeente als lidmaat bevestigd.

Wij hebben ons bij deze handelwijze goed bevonden en kunnen die bij u aanbevelen.

Met vriendelike groeten namens de Kommissie der Algemene Kerkvergadering,

(Get.) L. E. BRANDT,
Voorzitter Algemene Kerkvergadering.

BRIEVEN UIT HOLLAND.

Brrr... koud... Wij zijn in Holland "ouderwets" geworden. Men hoort de oude mensen altijd over "ouderwetse winters" spreken, van die winters toen het zo geweldig vriezen kon; en dan haalt men de winter van 1890 aan als voorbeeld, die winter die zich onder al de winters een naam gemaakt heeft, zodat men er na bijna dertig jaren nog over spreekt. In de eerste jaren van mijn verblijf in Holland kende men dergelike winters niet; aan schaatsen-rijden deed men niet meer omdat en geen vorst was. Wel hoorde ik menigmaal spreken over de hondsdagen van 1911, toen het in de maand Augustus zo warm was dat de mensen geen raad met zichzelven wisten. De winters zijn hier koud, maar in de zomer kan het w a r m zijn. Een van mijn leermeesters heb ik horen vertellen dat het in een zomer, toen hij nog student was, zo warm was dat hij, daar hij voor een eksamen zat, in de kelder ging studeren, waar het tenminste koel was. Strenge winters had men niet meer. In geleerde kringen zochten sommigen de oorzaak

hiervan in het doorgraven van het Panama-kanaal, waardoor de warme Golfstroom zodanig zou verlegd zijn, dat het klimaat in Holland milder zou zijn geworden. Doch de laatste drie winters doen eerder vermoeden, dat de Golfstroom geen "nieuwe banen" gekozen heeft; het heeft in de laatste drie winters hier gevroren dat het kraakt. De boeren zeggen, dat dit goed is voor de grond, doch met een niet groot rantsoen brandstoffen is men er niet zo verrukt over. Er wordt in deze "ouderwetse" tijd dan ook enorm veel geleden. Steenkolen krijgt men niet veel, en het hout is verbazend duur. Publieke leeszalen worden door velen als studeerkamer gebruikt omdat het daar verwarmd is. Vooral door de arbeidende bevolking wordt veel kou geleden. De arbeider, die vooral in onze tijd, leeft uit reaktie en ontevredenheid, heeft niet geleerd om spaarzaam te zijn. Men leeft van "de hand naar de tand", en heeft als van zelf geen zuinigheid betracht met de brandstoffen, toen het niet zo koud was. Gelukkig dat er tekenen zijn, dat in de voedselnood verbetering komt. Het broodrantsoen is sedert enige maanden verhoogd, en het gehalte is aanzienlik verbeterd; de tijden dat er zelfs gemalen riet in zat zijn waarschijnlik voorbij. Door het zenden van de mielies zal Zuid-Afrika veel nood in Holland lenigen.

Op 16 Januarie l.l. heeft Dr. A. W. Bronsveld, emeritus predikant te Utrecht, zijn 80ste verjaardag gevierd. Dr. Bronsveld is een zeer bekende persoonlikheid in Holland. Meer dan vijftig jaren heeft hij de Hervormde Kerk gediend. Sedert 1868 is hij redakteur en kroniekschrijver van "Stemmen voor Waarheid en Vrede", een van de meest gelezen kerkelike tijdschriften in Holland, en heeft daardoor vooral heel veel invloed geoefend in kerkelike kringen. In hem is een halve eeuw van de geschiedenis der Hervormde Kerk vertegenwoordigd. Al meer dan veertig jaren lang geeft hij een privaat kollege in de Dogmatiek, die schrijver dezes vijf jaren lang met dankbaarheid gevolgd heeft. Hij is de grote tegenstander van Dr. Kuyper op politiekgebied. Vooral dat heulen met Rome door de Kalvinist Kuyper is Dr. Bronsveld tot een ergenis. Immers Dr. Bronsveld ziet voor het Protestants Nederland groot gevaar als Rome hier zoveel macht krijgt. Geen heulen met het jesuitendom, dat geen middelen ontziet als het maar zijn doel bereiken kan, namelik de uitroeiing van het Protestantisme. De voortekenen beginnen er op te wijzen dat de tijden straks Dr. Bronsveld gelijk zullen geven. En wie zal het Protestants nageslacht meer eren, Dr. Kuyper of Dr. Bronsveld? Het antwoord is niet ver te zoeken. Nu reeds begint Rome langzaam maar zeker de kop omhoog te steken. De eerste minster van Holland is al een Roomse. En wij vragen ons af of ook hierin de oorzaak te zoeken is, dat de Nederlandse Regering, in tegenstelling met Scandinavië, zo goed als niets gedaan heeft voor de Protestantse Kerken in Hongarijë, die in deze dagen in zulk een noodtoestand verkeren, en voor wie het de vraag geworden is van to be or not to be. De aller grootste verwijdering tussen Dr. Bronsveld en Dr. Kuyper is door de Doleantie gekomen. De revolutionaire daden van de antirevolutionaire Dr. Kuyper, in 1886 strookten niet met het karakter van Dr. Bronsveld. Ook hier zal de tijd over beide mannen zijn oordeel geven. In de Dolerende kerk van Dr. Kuyper gaan hoe langer hoe meer stemmen op, die zich eerder tegen dan voor 1886 verklaren. Dr. Bronsveld is een grote persoonlikheid. Geen wonder dan ook dat hij algemeen gehuldigd is op zijn tachtigste verjaardag. Tal van blijken van belangstelling ontving hij. Van H.M. de Koningen kreeg hij een telegram, en van H.M. de Koningin-moeder een brief. Tal van personen en tal van lichamen deden hem op die dag hun gelukwensen toekomen, waarvan, wij alleen noemen een kommissie die gevormd was om de tachtig-jarige te huldig, uit wier naam Prof. Dr. P. J. Muller, vroeger predikant te Pretoria, het woord voerde; de Synode der Ned. Hervormde Kerk en de Senaat van de Utrechtse Universiteit, die Ds. L. W. Bakhuizen v. d. Brink en Prof. Dr. H. Visscher respektievelik hadden afgevaardigd om hun gelukwensen over te brengen.

Hier willen we gaarne melding maken van een boek van Dr. Bronsveld: De Evangelische Gezangen, dat in 1917 verschenen is. "Het staat buiten het kamp waarin die droeve Gezangenstrijd gevoerd wordt." De schrijver geeft een geschiedenis van de gezangen; niet alleen handelt hij over het ontstaan van onze bundel, doch hij geeft de geschiedenis van elk gezang afzonderlik en een kort levensbericht van de vervaardiger. Dit boek doet ons de gebreken van vele gezangen inzien, doch geeft ook nog meer liefde voor die vele mooie gezangen die wij hebben. Onze kerk zal er door winnen als dit boek ook in Transvaal bekend wordt.

S.P.E.

U.

Een vrienlik woord blust de toorn uit evenals water het vuur, en door de malsen regen der welwillendheid wordt zelfs de woestijn vruchtbaar.

PERSOONLIKE ZAKEN.

Ds. S. Vermooten heeft de beroeping naar Potchefstroom aangenomen, en wordt Vrijdag, 18 April 1919 (Goede Vrijdag) daar bevestigd door Ds. C. W. du Toit, zo de Heer wil.

Ds. J. S. Strijdom, beroepen naar de gemeente Makwassie, heeft die beroeping aangenomen, en zal daar D.V. Zaterdag, 19 April worden bevestigd.

Ds. J. J. Prinsloo heeft Zondagavond 30 Maart afscheid gepredikt te Trichardt, en is Zaterdag, 12 April 1919, bevestigd te Standerton.

Weer is de doodschaduw gevallen op een onzer pastorien. In de nacht van 3 April is het jongste kind, een dochtertje van nauweliks een jaar, van Ds. en Mevr. S. Vermooten te Zeerust aan kroep gestorven na een zeer kort lijden.

Zwaar moet de ouders dit verlies treffen.

Wij bieden hen onze betuigingen van deelneming en wat nog beter is, de hoop dat de Heere hen trooste.

Ds. H. D. van Broekhuijzen bericht dat Z.Eerw. voor het Leprozengesticht te Pretoria heeft gekregen van mnr. Louis Alberts, Fort Johnston, Nyassaland, £1.

Mevr. J. J. Viljoen, Jr., bericht mij, dat zij op een lijst voor de weezen te Langlaagte heeft ontvangen £3 10s. 6d., en 6 yards linnen: nog moet zij ontvangen 14/6 en 4 zak mielies. Dit zal naar 't weeshuis door haar gezonden worden.

Wij danken de gevers en mevr. Viljoen, die zich de weezen heeft aangetrokken, en houden ons aanbevolen voor zulke mededelingen van andere broeders en zusters. Het is verblijdend op te merken dat er in deze droeve dagen ook in onze kerk warme harten voor ellendigen en verlatenen gevonden worden.

v. BELKUM.

De Hoofd-Superintendent voor Zondagscholen der Nederduitsch Hervormde Kerk heeft de eer mits deze te berichten, dat ene Konferentie van Superintendenten en Onderwijzers(essen) van Zondagscholen zal gehouden worden te Pretoria, D.V., Woensdag, 2 Julie 1919, v.m. 10 uur, in de kerk aldaar.

JAC. VAN BELKUM,
Scriba.

BERICHT VAN DE ADMINISTRATIE.

De rekeningen voor intekening op de HERVORMER zijn deze maand aan de intekenaars verzonden en eveneens bericht hierover aan de agenten. De Administratie verzoekt dringend dat de gelden toch zonder verzuim dadelik ingezonden worden, want het blad kost veel en de uitgaven worden niet door de inkomsten gedekt. Wij verzoeken ook de agenten hun uiterste best te willen doen voor de betaling, maar vooral ook om meer intekenaars te verkrijgen. Er zijn verscheidene agenten die nog geen enkele nieuwe intekenaar hebben aangebracht. Ons blad verdient betere steun. Wil nu ieder intekenaar proberen dit jaar nog een intekenaar er bij te krijgen —Dit is voor een geheel jaar toch niet te veel gevraagd en het zal de Redaktie en Administratie veel helpen en moed geven om op deze weg voort te gaan tot bloei van onze Kerk.

H. J. L. Th. ROORDA.
L. E. BRANDT.

ALGEMENE VERGADERING.

De Kommissie der Algemene Kerkvergadering heeft besloten, ene Algemene Kerkvergadering van de Nederduitsch Hervormde Kerk in Zuid-Afrika op te roepen tegen 12 Junie 1919, v.m. 10 uur, in de kerk te Pretoria.

De aandacht van de Eerwaarde Kerkeraden wordt gevestigd op de bepalingen van Art. 8, 12, 19 van de Wetten der Kerk.

JAC. VAN BELKUM,
Scriba.

BERICHT VAN DE ADMINISTRATIE. OMTRENT "DE HERVORMER."

In de vorige maand zijn de rekeningen voor intekening op "De Hervormer" uitgezonden tot een totaal bedrag van omtrent £150. Niettegenstaande het dringende verzoek van de Administratie om deze rekeningen zo spoedig mogelik te betalen, werd in de maand Februarie slechts ongeveer £28 ontvangen. Daar de kosten van uitgave weer verhoogd zijn, verzoeken wij dat de intekengelden zonder verzuim dadelik betaald worden. Willen ook de heeren agenten hiertoe hun zeer nodige medewerking geven?

In Memoriam.

Het was een verpletterend bericht dat Zaterdaymorgen, 1 Maart mij bereikte, waarin mij kennis gegeven werd dat Ds. P. van Drimmelen op 27 Februarie te Lubanga aande griep was overleden.

De 10e Oktober had ik hem nog even gesproken op het Station Johannesburg, van waar hij vertrok naar onze broeders in de verstrooiing in Mossamedes. Gezond in de kracht van zijn leven, opgewekt als altijd, aanvaardde hij die reis. Hij had niet gedacht aan de gevaren van de griep, voor zichzelf noch voor zijne echtgenote, pas hersteld na de geboorte van het jongste kindje, voor zijne kinders: hij was geroepen daarheen, omdat niemand anders kon gaan, en hij ging als een krijgsknecht die het bevel van zijn overste opvolgt. Ik had niet gedacht hier op aarde hem niet te zullen weerzien.

Half Februarie had ik kennis gekregen, dat hij niet in die maand, maar eerst in Maart zou kunnen terugkeeren, en 26 Februarie was bericht dat hij ernstig ziek was. Wel waren wij dus bekend met de ziekte, maar dat deze hem zo spoedig ten grave zou slepen wie had dat kunnen denken. O, ondoorgrondelike wegen Gods. Te midden van de door hem gestichte gemeente, nadat hij zijn werk nu aldaar had gedaan, heeft de Heer hem opgeroepen van deze aardse tot hooger arbeid.

Daar in Humpata, ver van de zijnen, ver van zijn werkkring, ver van zijn vaderland, rust zijn stoffelik overschot. Het rustte daar in vrede

Op 9 November 1873 werd hij te Tegal op Java uit Hollandse ouders geboren. In 1878 verliet zijn vader Java om naar Holland terug te keeren. De stoomboot waarmee zij reisden leed schipbreuk bij Afrika, Noord Oostelike Kaap, Guardafui, gelukkig kwam niemand om het leven behalve twee matrozen. In Rotterdam ging hij school: reeds op achtjarige leeftijd had hij begeerte predikant te worden, en studeerde dan ook hard. Maar hij vergde te veel van zijne krachten: tweemaal moest hij zijn studie opgeven, totdat hij eindelik in 1894 naar Transvaal ging en eerst tot 1898 als onderwijzer hier werkte. Maar predikant wilde hij worden!

Zo ging hij in 1898 naar het Gymnasium te Pretoria, waar hij ijverig weer ...werkte totdat de oorlog met Engeland uitbrak. Met zijn broer Willem ging hij op kommando en bleef op kommando totdat in Mei 1902 de vrede te Vereeniging gesloten werd. In deze oorlog heeft hij menig gevaar doorgestaan, maar hij was onverschrokken en kende geen gevaar, zodat hij dan ook menige nauwe ontkoming had. Zijn broer deelde met hem die gevaren, en weet te vertellen hoe ze omringd door de vijand en onder een regen van kogels elkander groeten voor altijd, om toch na een paar dagen of urenelkaar lachend weer te ontmoeten. God's bewarende hand was met hen.

Na de oorlog vertrok Ds. van Drimmelen naar Holland, studeerde daar, en kwam in 1906, gehuwd met mej. M. Gastmann, terug naar Afrika als proponent. In Januarie 1907 werd hij ingezegend te Zeerust, waar hij bleef tot 1915, om dan naar Pietersburg te gaan arbeiden.

Onze broeder was een eigenaardig mens: vele gaven om te preken had hij niet, maar hij was een

ijverig werker, een trouw herder, een innig kristen. Bijna zou ik schrijven: hij was te goed voor deze wereld: die hem niet verstond en niet verstaan wilde. Op de voorgrond in zijn leven stond zijn naaste, dan kwam hij zelf. Het geheim van zijn leven was "liefde," daarom werd hij niet gewaardeerd in deze tijd van stofaanbidding en zelfzucht: daarom heeft hij het ook in vele dingen zo zwaar gehad in zijn laatste gemeente. Maar hij heeft alles gedragen met lijdzaamheid om Kristus wil.

Hij was ook een liefhebbend echtgenoot en vader. In zijn huis was godsvrucht en liefde: niet uiterlik, maar eenvoudig en waar. Beide Ds. van Drimmelen en mevrouw verstonden elkaar, en vulden elkander aan. Ook voor zijne kinderen, vijf in getal, de oudste 10 jaar, de jonste 8 maanden, was hij een liefhebbende vader.

O, zij zullen hem missen hier op aarde!

Ook wij, ambtsbroeders, verliezen in hem veel. Wij konden altijd op Br. van Drimmelen rekenen.

Maar—wij treuren niet als die geen hoop hebben.

Wij zullen straks elkaar weer zien.

v B.

* * *

KERKDIENSTEN VAN Ds. JAC. VAN BELKUM.

20 April 1919: te Heidelberg, v.m. 10.30 uur, en avond 7.30. Ouderling N. H. Jacobs en Diaken S. J. Jacobs.

27 April 1919: te Balfour, 10 v.m. en 7.30 's avonds te Heidelberg.

4 Mei 1919: te Heidelberg, v.m. 10.30 en avond 7.30.

11 Mei 1919: te Leeuwfontein in de wijk van Br. Ouderling G. Grové.

18 Mei 1919: te Heidelberg, v.m. 10.30 en avond 7.30. Ouderling D. J. Strijdom en Diaken O. A Strijdom.

25 Mei 1919: te Leeuwlaagte, in de wijk van Br. Ouderling B. J. Smit.

1 Juni 1919: te Heidelberg, v.m. 10.30, avond 7.30. Ouderling J. S. Smit, Diaken J. H. van der Westhuijzen.

8 Juni 1919: te Heidelberg, v.m. 10.30, avond 7.30. Ouderling B. P. de Beer, Diaken N. J. G. Jacobs.

15 Juni 1919: te Pretoria.

22 Juni 1919: te Heidelberg, v.m. 10.30, avond 7.30. Ouderling T. B. Bierman, Diaken A. H. P. Marais

29 Juni 1919: te Heidelberg, v.m. 10.30, avond 7.30.

ZONDAGSCHOOL ONDERWIJS IN GEMEENTE ZWARTRUGGENS.

Sedert de stichting van deze gemeente is gearbeid, aan Zondagschool-onderwijs door de Kerkeraad, onderwijzer(essen), en door de vorige Superintendent, Oud. van Tonder, die later bedankte, en toen opgevolgd werd door ondergetekende en twee assistenten, nu vermeerderd, omdat de gemeente zeer uitgestrekt is. Een tijd geleden waren er ongeveer 250 kinderen in de Zondagschool; tans zijn er ongeveer 400 Zondagschoolgaande kinderen in deze gemeente. Een groot en heerlik werk! Ik gevoel mij als hoofd zeer klein, maar de lieve Heer gebruikt ons voor een edel werk hier op aarde, en ik wens op 't hart van elk een te drukken die zamen met mij arbeidt, te bedenken wat de Heere van ons eist die arbeid aan de jonge kinderen. O, het drukt soms zo zwaar op mijn hart, maar als er ooit een tijd geweest was, om te waken, voor de jonge kinderen, dan denk ik is 't nu de tijd: laat ons toch samenwerken op dat gebied, niet alleen in deze gemeente, maar ik hoop in heel de Herv. Kerk. O, ik ben blijde dat er zoveel gedaan wordt, en ik hoop dat er nog meer in de toekomst gedaan zal worden.
komst gedaan zal worden op 't gebied van Zondagschool. Ik hoop ook te horen van andere Superintendenten dat het in hunne werkkringen zo mogelik beter gaan. Dat is mijne biddende verlangen. Ik hoop de Heere geve het uit genade.

J. MINIE.

Otterfontein, P.K. Koster,
3 April 1919.

* * *

KERKVIERING GEMEENTE BECHUANALAND.

22 en 23 Maart waren betekenvolle dagen voor ons gemeente hier; want toen hadden wij weer het voorrecht om na 10 maanden weer een leraar in ons midden te hebben.

Ds. Vermooten was tot ons overgekomen. De opkomst was goed. Br. Oud. E. E. Meyer was, wegens ziekte, verhinderd om ook op te komen.

Wij hebben ook vele stof tot dankbaarheid, daar niet een van ons kleine gemeente ons ontvallen is door 't Griep.

Het was voor ons gemeente een plechtig ogenblik om ons kerk in te wijden. Hoewel niet zo groot en sierlik, maar toch zijn wij de Heere zeer dankbaar daarvoor; want nu hebben wij een geschikte plaats om de Heer te dienen, daar wij ons te voren moesten behelpen door zeilen te spannen.

Bij de inwijding sprak Ds. Vermooten over Jacob toen hij lag te slapen en droomde van de Engelen die hij op een ladder op en neer zag klimmen, en daarom de plaats noemde Beth-El-Huis Gods. Hij zegt dat wij dit gebouw ook moeten inwijden als een Huis Gods om Hem daarin te dienen, en vermaande de gemeente om trouw daarin te wees. Toen werden er gezongen Ps. 100: 3, 4.

Daarna las Z.Eerw. uit Luk. 6:17-49, en nam als tekstwoord Matth. 5:47: "Wat doet gij boven anderen?"

Zaterdagavond las hij Dan. 6. De tekstwoord liep over Dan. 6:11: "Hij nu had in zijn opperzaal opene vensters."

Zondagmorgen sprak Z.Eerw. zeer ernstig naar aanleiding van Gen. 5:47: "De zonde ligt aan de deur."

Jac 5:9: "De Rechter staat voor de deur."

Openb. 3:20: "Zie ik sta aan de deur en ik klop."

Bij de dankzeggingsdienst was 't over Ezech. 37:3: "Mensenkind! zullen deze beenderen levend worden? En ik zeide: Heere, Heere, Gij weet het."

Er werden 5 kinderen gedoopt. Zondagavond sprak Ds. Vermooten zeer ernstig in Afrikaans over Lots vrouw, die bijna gered was, en toch verloren ging door wereldsgezindheid.

Als Kerkeraadsleden werden voorgesteld: Br. C. L. v. d. Merwe en W. P. Viljoen als diaken. Beiden waren weer herkozen. Als koster werd gekozen Br. J. J. Koekemoer.

Die prediking was ernstig en stichtelik: 't moesten steenen harten geweest zijn, bij wie zijne woorden geen ingang gevonden hadden. Wij danken de Heer dat Hij Zijn dienstknecht tot ons gezonden heeft. Mag zijn werk hier in ons midden verricht, rijkelik bekroond worden met Gods zegen.

Het was ook voor ons gemeente een hartroerende tijding om het afsterven van Ds. van Drimmelen te vernemen. Wij kunnen ook zeggen, hij heeft zijn leven gegeven voor zijn werk.

Wij gevoelen diep met de treurende weduwe en kinderen in deze bittere beproeving. De Heere vertrooste hen, en geve hen een bijzondere mate van kracht en genade om steeds te kunnen zeggen:— Heer, Uw wil geschied!

W.P.V.,

Kafferskraal 214.

NACHTMAAL TE HEIDELBERG.

Voor het eerst sedert het Maart Nachtmaal in 1914 was er een zo grote opkomst bij deze kerkviering dat de kerk zo vol was als mogelik er plaats kon gevonden worden. Ook het aantal jonge mensen dat zich aanmeldde voor aanneming en toelating tot het Nachtmaal was aanzienliker dan in de laatste jaren.

Het was jammer, dat Ds. Ebersohn, die zou overkomen om te helpen, op het laatste ogenblik telegrafeerde dat Z.Eerw. niet kon komen. Onze plaatselike leraar moest dus al het werk alleen doen, en behalve aanneming ook doopen en ouderlingen en diakenen bevestigen. Vijf tafels, waarbij ongeveer 300 personen aanzaten, werden bediend.

De prediking was Zaterdagmiddag over 2 Koningen 3:16. Maakt u in de vallei vele grachten: Zondagmorgen over Johannes 19.11. Zondagmiddag over Lucas 7:41-43; en Zondagavond over Mattheus 5:13-16. De eerste preek wees op de voorbereiding tot het verkrijgen van een zegen, die komen zou, al was nu ook alles in kerk en maatschappij dor en droog: de tweede op het feit, dat bij alles wat ons kan ontroeren, God alleen alle macht heeft op aarde: de derde op het schuldbesef als voorwaarde voor grote liefde tot de Heer en de laatste preek was vooral gepreekt over de vraag: heeft de gemeente beantwoord aan hare roeping, en is ook niet hare schuld groot in de tegenwoordige ellende, die in de wereld is.

Er was een zeer opgewekte stemming: tot laat in de avond werd in de tenten gezongen psalmen en geestelike liederen. Verblijdend was ook te zien hoe de dienst voor de kinderen, ditmaal door twee broeders, ouderlingen T. B. Bierman en B. J. Smit gehouden, zeer werd begeerd en door een paar honderd kinderen bijgewoond.

Moge de Heer zijn zegen geven op deze kerkviering.

NACHTMAAL TE JOHANNESBURG.

De Nachtmaalsviering te Johannesburg op 5 en 6 April mag zeker gerekend worden tot een van de meest bezochte Nachtmalen uit de laatste tijd in onze gemeente. Er was reden voor.

Ds. C. W. du Toit,, de oude leraar van Potchefstroom, was voor deze kerkviering overgekomen.

Zaterdagavond werd in een zeer volle kerk de Voorbereidingsdienst geleid door Ds. Brandt, bij welke gelegenheid 40 nieuwe lidmaten werden voorgesteld.

De ernstige prediking naar Matth. 26:63 en 64 zal zeker bij allen een diepe indruk hebben nagelaten.

Zondagmorgen werd de Avondmaalspreek gehouden door Ds. Barger naar aanleiding van Matth. 25:6, terwijl de zes tafels bediend werden door Ds. du Toit en Ds. Barger samen.

Des namiddags om 3 uur was er bediening van de H. Doop, en bevestiging van Kerkeraadsleden door Ds. Barger, die als tekst voor deze ure gekozen had Lukas 22:61.

In een overvolle beurt hield Ds. du Toit des avonds de dankzeggings-prediking met als tekst 1 Joh. 4:8—God is liefde·

De gemeente van Vrededorp onder wie zich vele oud-Potchefstroomers bevinden, was zichtbaar onder de indruk van het woord van de oude leraar, die op zijn hooge leeftijd nog met zulk een kracht en vuur het Evangelie verkondigde.

Zeker zal de wens bij velen in het hart zijn, dat Ds. du Toit nog meermalen tot onze gemeente zal overkomen.

* * *

NACHTMAAL TE TRICHARDTS.

Nu de vroegere gemeente Trichardtsfontein in drie kleinere gemeenten is opgesneden is uit de aard der zaak niet te verwachten dat er een grote opkomst zal zijn te Trichardts. Toch was de gemeente goed tegenwoordig. Ds. J. J. Prinsloo, die van 30 Oktober 1909 hier had gewerkt, maar nu de beroeping van Standerton had aangenomen, zou zijn laatste woord tot de gemeente spreken. Hij heeft dit gedaan op Zondagavond, 30 Maart.

Nadat Zaterdagmiddag door Z.Eerw. nog 13 jonge mensen waren voorgesteld en Zondagmiddag 11 kinders gedoopt, B.Br. Ouderlingen P. J. L. Venter, L. C. Bester en W. A. van Schalkwijk, en Br. Diaken C. van Schalkwijk waren bevestigd, preekte hij over 2 Cor. 13:13 zijn laatste woord als leraar dezer gemeente. Uit gehulde prediking bleek duidelijk, dat Ds. Prinsloo deze gemeente op zijn hart had gedragen, en dat hij hoe goed de verandering voor hem en haar mocht zijn, toch getoond had trouw te willen zijn aan zijn roeping als Evangeliedienaar. Na de prediking werd Z.Eerw. van wege Kerkeraad en gemente een adres aangeboden, terwijl ook de konsulent Ds. J. van Belkum een hartelik woord hem toesprak. Het was duidelik dat door dit heengaan vele vriendschaps-banden en geestelike betrekkingen werden verbroken.

De overige diensten werden gehouden door de konsulent, die Zaterdagmiddag preekte over Lucas 21:19. Zondagmorgen over Johanes 18:36, en namiddag over 1 Joh. 4:1. De voorbereiding hield ook verband met de woelingen waarin de volken verkeerden, de Zondagmorgen dienst met de lijdensgeschiedenis, de namiddag dienst met het sektedezen in onze kerk zich ook openbarend.

Hoe jammer het ook is, dat Ds. Prinsloo de gemeente heeft verlaten, kan het toch ook voor haar goed zijn zooral om haar schuld ook ontstaan door aankoop van weiveld te verminderen.

VAN DE ADMINISTRATIE.

Deze week ontvingen wij de hieronder afgedrukten brief, die wij met verkregen verlof van de schrijver gaarne bekend maken:—

Rietvlei, P.K. Reismierbult, 4 April 1919.

De Wel.Ed. Heer H. J. L. Th. Roorda,

P.K. Bus 444, Johannesburg.

Wel.Ed. Heer,

In verband met uw verzoek, in "Die Hervormer" van 15 Maart j.l., om meer intekenaren voor "De Hervormer", heb ik goed gedach, om ook mijn invloed te gebruiken ten einde een paar intekenaren te krijgen, en heb ik de eer, u hierbij in te sluiten een lijst van 16 intekenaren met de door hen betaalde intekeningsgelden, namelik £4 17s. 6d. Het overige £1 2s. 6d. zal zo spoedig door mij ontvangen aan u worden toegezonden. Met heilbede en broedergroet, blijf ik, Hoogachtend,

U.Eds. d.w.d.,

F. W. C. BUITENDAG,

Scriba Ned. Herv. Kerk, Ventersdorp.

Terwijl wij de ontvangst erkennen van de genoemde intekenlijst en gelden en de heer Buitendag hartelik dank zeggen voor zijn betoonde belangstelling en ijver, vragen wij wie der agenten de eerste zijn zal om dit mooie voorbeeld te volgen. Wij hebben een paar dozijn agenten en de meesten hunner hebben nog geen enkele nieuwe intekenaar aangebracht. Of zij er zich moeite voor geven, weten wij niet, maar wij vertrouwen dat het voorbeeld van de heer Buitendag hun een aansporing zal wezen om ook te proberen iets te doen voor dit goede doel.

(Ingezonden.)

4.3.19.

Waarde Oom Sarel!

Ik heb gezien dat mijn stuk over Ou Tom geplaatst is, en zoals ik gezegd heb, zal ik dan weer zeggen hoe dit op Leeuwdoorns bij die Zondagschool gegaan het. Nou, Oom, ik was daar, en daar was net baja mensen. Nou ver een vreemde en ook nieuwsgierige soals ik, was dit ook al zwaar. Ik vraag waar en wie is die Ou Tom? Maar soals dit altijd gaat, is hij tamelijk laat gekomen. Men kon toen al overal hoor praten: die een zegt maar hoe lijkt dit als ons verniet gekomen is; een ander zegt: maar hij zal nog komen, daar is nog tijd; en eindelik, ja, daar komt die oude man, tamelik wit al; men kan zien, daar is al een paar zomers over die ou heen: ik sta te kijken toen die oude man bij ons voorbij rijdt, wat of hij zal doen of hij ook al die nuwe mode gevolg heeft om niet zijn hoed te ligten, maar neen, Ou Tom is nog van die ou soort: hij ligt even beleefd zijn hoed en zeg hard: goede morgen, vrienden.

En toen hij afgeklommen was van zijn kar groet hij iedereen met die hand en vroeg hoe gaat het? Ik heb die oude man bewonderd, want oom weet ik heb veel van hem gehoord, en nieuwsgierigheid heeft mij hier gebracht. Ons trap toen het 10 uur was die school binnen, en Ou Tom liet een vers zingen en las vervolgens die Wet des Heeren en daarna die twaalf artikelen des geloofs, waarbij hij allen mans en vrouwen vroeg op te staan van hunne zitplaatsen. Hij las uit Mark. 16 en nam zijn tekst uit die eerste vers. Waarde Oom, maar die ou kan dit net goed doen om dienst te hou, want hij vroeg wie was die eerste Evangelieprediker, en zei dat het Maria Magdalena was, en dus een vrouw, en hij wijst daarop hoe dat een vrouw haar Evangelie preken kan in huis; hij zegt het gebeurt soms dat die man in zijn boerderij haastig wordt, en dan driftig die huis in komt en vraagt aan z'n vrouw op een driftige wijze: geef mij wat koffie: hij zegt dan moet die vrouw niet even driftig wezen als die man, dan moet zij haar Evangelie tonen en in zachtheid haar plicht tegen haar man tonen, daar en dan moet haar Evangelie gepredikt worden door haar voorbeeld, dat is genoeg om te spreken. Ou Tom is tamelik glad van spraak, en praat regt uit; hij het niet lang gepraat nie, maar die paar woorden was elk een op zijn plek. Ik is maar nog altijd nieuwsgierig en hou mij maar doodstil: ik was ook helemaal vreemd daar; en laat nie agterkomen waar ik vandaan kom nie.

Die middag om twee uur het Ou Tom toen die Zondagschool geopend weer in een welsprekende wijze, en het vooral die moeders gewezen dat die lessen leeren voor de Zondagschool rust bij die moeders. Hij wijst daarop dat men in die maatschappelike leven hoort altijd die vrouw moet voorop gaan, en zegt hier is een beter kans om voorop te gaan, want dit betreft die toekomst van die kinders, en, zegt hij, vraagt aan die oudere mensen: waar het jul die eerste gebed geleerd? dan is die antwoord: Aan moeders knie. Moeders, toon nou dat julle afstammelinge is van d i e vrome moeders van ons volk, en laat ook van julle kinders gezegd worden: "mijn eerste gebedje heb ik aan moeders knie geleerd." Ja Oom Sarel, soos ik gezegd het, Ou Tom moet zeker een wonderlike mens wees, maar dis nie so nie; een ding is zeker, Ou Tom toon dat hij wil werk in die dienst van zijn Heer. Als al die ouderlingen so maak soals Ou Tom, waarde oom, dan is ik zeker die gemeente Makwassie is net nou één van die voorste in ons land; ik wens van harte dat ons in onze kerk vele zulke mannen het als Ou Tom, want oom, één ding lijkt mij tamelik zeker, ik meen dat Ou Tom werk vir zijn Heer, en steurt zich niet aan al die dingen wat hier aangaat. Hij zegt ook als hij maar net voor zijn Heer kan werk dan is hij tevreden. Ja, oom, ik ken hierdie mensen tamelik: dit was hier helemaal dood wat Zondagscholen betreft. Ik heb nou die dag gehoord van dat Ou Tom in dienst is. Hij al 10 bij die 150 boekjes uitgegeven heeft. Nou ja, oom, als al die Kerkeraden hier help, dan leeft dit mos net nou hier. Oom, ik hoor mnr. Kuhn het voor die beroep bedank! Ag, dit is toch jammer, né! Oom daardie mensen het toch een leraar broodnodig. Wat sal nou worden weet ik niet; maar ik hoor die brieven het geregend naar mnr. Kuhn toe, en dit is seker daarom dat hij nu aangeneem heeft. Ik wonder, Oom Sarel, of daardie gemeente een predikant zal krijgen wat goed is of hoe een hul wil hebben. Iemand het gezegd: krij vir ons een uit Holland. Dit lijkt vir mij dit zal die best wees. Dag, Oom Sarel. Beste groete vir Tante. Van

BOET.

Naschrift van de Redakteur.—Ds. J. S. Strijdom is beroepen en heeft het beroep aangenomen. Zal Boet nu tevreden wezen?

OVER BOEKEN.

DROOMEN VAN MILLENNIUM-ZIENERS.

Door Prof. Ds. S. O. Los, M.A.

A. H. Koomans, Bept., Potchefstroom.

Vele lezers, en ook vele leden der kerk, vragen gedurig: wat is het Millennium? Hoe moeten wij doen met Apostoliesen, Pentacostals, Adventisten, Wederdoopers. In bovenstaand boekje, 70 bladz. groot, geeft Prof. Ds. Los een antwoord op die vragen. Hij onderzoekt de leerstellingen van die mensen naar wat de Gereformeerde leer en de Bijbel ons zegt omtrent dat Millennium en de Wederkomst van Kristus. Ook bespreekt hij de de Theosophie en het Mysticisme van de Apostolisen, van Miller, Russel, Annie Besant, en mevr. Brandt.

Wie van onze kerkleden meer van deze dingen wil weten en wapenen zich wil verkrijgen om deze mensen te weerleggen koope dit boekje. Het kost 2/-, en is verkrijgbaar bij Koomans, Bept., Potchefstroom. Wie het koopt, zal zich zijn geld niet beklagen.

v. B.

* * *

AFSCHEIDSREDE VAN Ds. C. W. DU TOIT OP ZONDAG, 15 DESEMBER 1918.

Koomans, Bept., Potchefstroom.

Er zijn in de Nederduitsch Hervormde Kerk vele vrienden van Ds. C. W. du Toit, die op 15 Desember 1918 als leraar aftrad, voor wie zijn laatste woord een zeer aangename herinnering zal wezen, en ook zijn portret.

De boekdrukkers Koomans, Bept., hebben zijn afscheidsrede uitgegeven met een portret van Z.Eerw. gezeten in de studeerkamer versierd.

In deze rede zegt Ds. du Toit, dat Openbaring 8:1-5 de beschrijving is van het afscheid van Jezus als Hoogepriester. Op de hem eigen wijze toont de leraar dit aan, en de rede bewijst geheel, dat Ds. C. W. du Toit een persoonlijkheid is die nadenkt en zich zelf weet te zijn. Wat vooral aantrekt is de echt kristelike ootmoed, die spreekt uit de vermelding wat hij gedaan heeft, of liever, wat hij niet heeft kunnen doen. Ook de historise bijzonderheden die worden medegedeeld tekenen geheel en al de afgetreden leraar. Hij spreekt weinig van zichzelf, veel van anderen, die reeds zijn gestorven.

Verder zijn in het boekje opgenomen de adressen Z.Eerw. aangeboden door de Kerkeraad der gemeente Potchefstroom, door enige leden van de wijk Boven Wonderfontein, en de toespraken van Ds. L. E. Brandt, voorzitter der Algemene Kerkvergadering, de heer A. D. W. Wolmarans, lid der Kommissie der Algemene Kerkvergadering, Ds. P. Postma, Gereformeerd predikant van Heidelberg, Ds. Jac. van Belkum, van Heidelberg, en Ds. S. Vermooten, konsulent van de gemeente Potchefstroom.

Het boekje kost slechts 6d., en wij hopen dat vele leden der kerk het zullen kopen en lezen. Het is verkrijgbaar bij A. H. Koomans, Bept., Potchefstroom.

v.B.

OOM SARELS FONDS.

Verantwoord op 15 Februarie	£280	14	9
Ingekomen van Br. P. D. Evers	1	0	0
Br. W. J. Botha	1	0	0
C. en D. Herbst, Cijferpan, elk 1/- ...	0	2	0
Mevr. B. J. Naudé (eiergeld)	0	12	6
Marthje Viljoen (Maart en April)... ...	0	2	0
Gemeente Dullstroom	33	17	3

Den gevers hartelik dank.

OOM SAREL.

DOODBERICHT.

Overleden op 2 April, ons geliefd dochtertje,

CARMA SYLVIA,

in de ouderdom van slechts 9 maanden en 10 dagen.

Jong gestorven, vroeg bij God.

De bedroefde ouders.

S. VERMOOTEN,
H. C. VERMOOTEN,
(Broekhuizen).

De Pastorie, Zeerust.